

آیین دادرسی مدنی ۱

- **نکته:** خواهان در مقام اقامه‌ی دعوا و تعقیب آن، خواننده در مقام دفاع و مرجع صالح در مقام رسیدگی و صدور رأی، اصول و قواعدی را باید رعایت نمایند که آیین دادرسی مدنی نامیده می‌شود.
- **نکته:** آیین دادرسی مدنی: در سال ۱۳۷۹ به تصویب رسیده است.
- **نکته:** آیین دادرسی کیفری: (کتاب دوم) در سال ۱۳۷۸ به تصویب رسیده و بارها اجرای آزمایشی آن تمدید گردیده است.
- **نکته:** آیین دادرسی مدنی جزء حقوق تضمین‌کننده به شمار می‌رود.
- **نکته:** مقررات مربوط به سازمان قضاوتی: آمره شمرده می‌شود و تراضی طرفین بر خلاف آن مسموع نیست.
- **نکته:** مقررات مربوط به صلاحیت نسبی: از قوانین مخیره به شمار می‌رود و توافق خلاف آن اگر به حقوق مکتسبه‌ی افراد خللی وارد نکند مسموع است.
- **نکته:** مقررات آیین دادرسی مدنی به معنی اخص: از قوانین آمره به شمار می‌آیند.

۸ □ نکته، سؤالات چهارگزینه‌ای آیین دادرسی مدنی ۱-۲-۳

- **نکته:** مهلت تجدیدنظر نسبت به حکم دادگاه عمومی در حال حاضر برای اشخاص مقیم ایران: ۲۰ روز است.
- **نکته:** مقررات مربوط به سازمان قضاوتی: عطف به ماسبق می‌گردند. (به‌علت اثر فوری قوانین شامل دعوای مطروحه نیز می‌گردند).
- **نکته:** مقررات مربوط به صلاحیت ذاتی: عطف به ماسبق می‌شوند.
- **نکته:** مقررات مربوط به صلاحیت محلی (نسبی): عطف به ماسبق نمی‌شوند.
- **نکته:** مقررات آیین دادرسی به معنی اخص: عطف به ماسبق می‌گردند. مگر در مواردی که عطف به ماسبق نمودن آن‌ها به حقوق مکتسبه‌ی افراد خللی وارد آورد.
- **نکته:** کلیه قوانین و مقررات آیین دادرسی مدنی که از قوانین آمره به حساب می‌آیند عطف به ماسبق می‌گردند در حالی که قوانین و مقرراتی که از قوانین مخیره به حساب می‌آیند اصولاً عطف به ماسبق نمی‌گردند.
- **نکته:** دادگاه عمومی - حقوقی با حضور رئیس شعبه یا دادرس علی‌البدل تشکیل می‌شود بنابراین در دادگاه عمومی قاعده‌ی وحدت قاضی حکمفرماست.
- **نکته:** حوزه قضایی: عبارت است از قلمرو یک بخش یا شهرستان که دادگاه در آن واقع است.
- **نکته:** رئیس شعبه‌ی اول دادگاه عمومی حوزه قضایی مستقر در مرکز بخش بر شعب دیگر نظارت و ریاست اداری دارد و دفتر شعبه اول بخش دفتر کل دادگاه است.
- **نکته:** منظور از واژه‌ی مراجع قضاوتی، کلیه‌ی مراجعی است که به موجب قانون تشکیل شده و به دعاوی، جرایم و اموری که در صلاحیت آن‌هاست رسیدگی و اقدام به صدور رأی می‌نماید. پس مراجع قضاوتی، نه تنها شامل مراجع قضایی (حقوقی - کیفری) می‌شود بلکه مراجع اداری را نیز در بر می‌گیرد.
- **نکته:** رئیس کل دادگستری استان، رئیس شعبه‌ی اول دادگاه تجدیدنظر و رئیس دادگاه‌های کیفری استان است و بر دادگاه‌های تجدیدنظر، کیفری استان و کلیه‌ی دادگستری‌ها، دادگاه‌ها و دادرهای آن استان نظارت و ریاست اداری دارد.

آیین دادرسی مدنی ۱ □ ۹

- **نکته:** تأسیس دادگاه عمومی در هر حوزه قضایی و تعیین قلمرو محلی آن به تشخیص رئیس قوه قضاییه خواهد بود.
- **نکته:** صلاحیت دادگاه عمومی حقوقی عام و اصل بر آن است.
- **نکته:** دعوای افراز ملکی که جریان ثبتی آن خاتمه یافته در صلاحیت اداره ثبت محل وقوع ملک است که مرجعی اختصاصی است اما همین دعوا اگر جریان ثبتی آن خاتمه نیافته باشد در صلاحیت دادگاه عمومی است.
- **نکته:** در حوزه قضایی بخش، دادگاه عمومی بخش قائم مقام دادگاه خانواده خواهد بود.
- **نکته:** دادگاه کیفری استان در مرکز هر استان تشکیل می‌گردد.
- **نکته:** دادگاه کیفری استان در رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آن‌ها قصاص نفس، اعدام، رجم، صلب یا حبس دائم باشد با ۵ نفر و برای رسیدگی که مجازات آن‌ها قصاص عضو باشد و همچنین جرائم مطبوعاتی و سیاسی با ۳ نفر شکل می‌گیرد.
- **نکته:** دادگاه تجدیدنظر با ۳ نفر (یک رئیس و ۲ مستشار) تشکیل می‌گردد که با حضور ۲ عضو رسمیت می‌یابد.
- **نکته:** مراجع اختصاصی در تمام آرای که صادر می‌نماید باید نصی که رسیدگی به موضوع را در صلاحیت آن قرار داده مورد استناد قرار دهد حتی اگر ایراد عدم صلاحیت نشده باشد.
- **نکته:** انواع مراجع اختصاصی حقوقی: ۱- مراجع دادگستری
۲- مراجع غیردادگستری
- **نکته:** مراجع اختصاصی: حقوقی دادگستری مراجعی است که نصب و عزل قضات آن کلاً در صلاحیت قوه قضاییه باشد. دادگاه انقلاب و شورای حل اختلاف از این جمله‌اند.
- **نکته:** شورای حل اختلاف دارای ۳ عضو اصلی و ۲ عضو علی‌البدل باشد.
- **نکته:** شورا مجاز به صدور حکم حبس نمی‌باشد و باید حبس را به جزای نقدی تبدیل نماید.
- **نکته:** رسیدگی شورا تابع تشریفات دادرسی نیست.

۱۰ □ نکته، سوالات چهارگزینه‌ای آیین دادرسی مدنی ۱-۲-۳

- **نکته:** تمامی آرای صادره توسط شورا ظرف ۲۰ روز قابل تجدیدنظر در دادگاه عمومی حوزه‌ی قضایی مقر شورا می‌باشد.
- **نکته:** مراجع اختصاصی حقوقی غیردادگستری: این دسته از مراجع آن‌هایی است که نصب و عزل قضات آن کلاً یا جزاً به عهده‌ی قوه مجریه بوده و از صلاحیت قوه‌ی قضائیه خارج است مراجع پیش‌بینی شده در قانون کار، مراجع ثبتی و ... از این جمله‌اند.
- **نکته:** مراجع اختصاصی: کیفری دادگاه و دادرسی ویژه نیروهای مسلح، دادگاه انقلاب دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت.
- **نکته:** تعداد قضات هر یک از شعبات دیوان عالی کشور: ۲ نفر است که یکی از آن‌ها رئیس و دیگری قاضی مستشار است. در صورت اختلاف بین ۲ عضو شعبه یکی از قضات شعب دیگر به انتخاب ریاست دیوان به آن‌ها ضمیمه و رأی اکثریت ملاک خواهد بود.
- **نکته:** دیوان عالی کشور در تهران تشکیل شده و دارای ۴۰ شعبه است. در حال حاضر.
- **نکته:** رئیس دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با قضات دیوان برای مدت ۵ سال انتخاب می‌گردد.
- **نکته:** شعبه‌ی تشخیص از ۵ نفر از قضات دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌شود.
- **نکته:** هیئت عمومی: به هیئت عمومی وحدت رویه - هیئت عمومی شعب حقوقی و هیئت عمومی شعب کیفری قابل تقسیم است.
- **نکته:** صدور آرای مختلف در موارد مشابه توسط قضات دادگاه‌ها، موجب صدور رأی وحدت رویه دیوان عالی کشور می‌گردد: رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل کشور مکلفند به هر طریقی از این امر آگاهی یابند، نظر هیئت عمومی را درخواست نمایند.
- **نکته:** هیئت عمومی وحدت رویه با حضور حداقل ۳/۴ از روسا و مستشاران تشکیل می‌گردد.
- **نکته:** آرا هیئت عمومی نسبت به احکام قطعی شده بی‌اثر اما در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه‌ها لازم‌الاتباع است.

آیین دادرسی مدنی ۱ □ ۱۱

- **نکته:** آرای هیئت عمومی دیوان عالی کشور قابل تجدیدنظر نبوده و فقط به موجب قانون بی‌اثر می‌شود.
- **نکته:** هیئت عمومی شعب حقوقی در صورتی می‌تواند تشکیل شود که رأی اصراری از دادگاه بدوی یا تجدیدنظر در امور حقوقی صادر و مورد درخواست فرجام قرار گرفته باشد اما در شعبه‌ی دیوان عالی کشور ابرام نشده باشد.
- **نکته:** مهمترین وظیفه‌ی دیوان عالی کشور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم است.
- **نکته:** وظایف دیوان عالی کشور: ۱- حل اختلاف در صلاحیت و تعیین مرجع صالح
۲- رسیدگی به تخلف رئیس جمهور
- **نکته:** رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و معاونان او در مورد جرائم عادی با اطلاع مجلس در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.
- **نکته:** دادسرا در سال ۱۳۷۳ حذف و در سال ۱۳۸۱ احیا گردید.
- **نکته:** اهم وظایف و اختیارات دادسرا مربوط به امور جزایی است.
- **نکته:** دیوان عدالت اداری را می‌توان تنها مرجع عمومی اداری و در عین حال عالی‌ترین مرجع اداری ایران است.
- **نکته:** هر شعبه‌ی دیوان عدالت اداری دارای ۱- رئیس و ۲- مستشار است و ملاک در صدور رأی نظر اکثریت است.
- **نکته:** شعبه تشخیص دیوان عدالت اداری از: ۱- رئیس و ۴- مستشار تشکیل شده است.
- **نکته:** دفتر دیوان عدالت اداری قانوناً مامورین اجرا و ابلاغ ندارد.
- **نکته:** هیئت عمومی دیوان عدالت اداری با شرکت دست کم $\frac{2}{3}$ قضات دیوان با رئیس دیوان و با معاون قضایی وی تشکیل می‌شود.
- **نکته:** هم دیوان عالی و هم دیوان عدالت اداری مراجعی هستند که پس از نقض رأی مورد شکایت از رسیدگی ماهوی خارج از شأن آن‌هاست، ممنوع می‌باشد و پرونده را برای صدور رأی به مراجع پایین‌تر می‌فرستند.